

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน
กับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม**

**The Relationship between Transformational Leadership of School
Administrators and the Effectiveness of School-Based Management
of Schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area**

ศิริศักดิ์ อุทัยวัฒน์¹ รศ.ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร² และ ผศ.ดร.ทัศนาศรี ประสานตรี³

Sirisuk Uthaiwat,¹ Assoc. Prof. Dr. Sakthai Surakitbowon² and Asst. Prof. Dr. Tatsana Prasantree³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

²กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ค.ด. (ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามระดับที่เปิดสอน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 4) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและยกระดับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6,441 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 499 คน และครู จำนวน 5,942 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน และครู จำนวน 272 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 และด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับที่เปิดสอน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามระดับที่เปิดสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผู้บริหารโรงเรียนควรได้รับการพัฒนา 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี และด้านการกระตุ้นให้เกิดชาวนี้ปัญญา และควรพัฒนาประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนา และด้านหลักการเสริมพลังอำนาจไว้ด้วย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และประสิทธิผลขององค์กร

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the level of transformational leadership of school administrators and effectiveness of school-based management 2) to compare the transformational leadership of school administrators and effectiveness of school-based management in to the opinions of school administrators and teachers classified according to educational level 3) to study the relationship between transformational leadership of school administrators and effectiveness of school-based management and 4) to find the way to develop transformational leadership of school administrators and to enhance the effectiveness of school-based management of schools under the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area. The population consisted of 499 school administrators and 5,942 teachers under the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area in academic year 2009. The samples were 113 school administrators and 272 teachers derived from by Multi-stage Sampling. The instrument used was a rating scale questionnaire in transformational of school administrators and school-based management with the reliability of 0.97 and 0.98 respectively. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. The results were as follows: 1) the transformational leadership of school administrators and effectiveness of school-based management in overall and individual aspects were at the high level. 2) The school administrators' opinions toward the transformational leadership in overall and individual aspects were significantly different at .05 level. Classifying by educational level, it was found that the overall aspects were different with no statistic of significance. In addition, the effectiveness of school-based management according to the opinions of school administrators and teachers classified by educational level in overall were different with no statistic of significance. 3) The relationship between transformational leadership of school administrators and effectiveness of school-based management revealed the positive relation at .01 level of significance. 4) This research had proposed the way to develop the transformational leadership of school administrators under the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area in 2 aspects: moral authority erection and intelligence stimulation; and also the effectiveness of school-based management had proposed in 3 aspects: leadership, information technology development and power principle encouragement.

Keywords: Transformational Leadership, School – Based Management and Organization Effectiveness

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้น การจัดการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ต้องร่วมมือกันกำหนดคุณลักษณะที่คาดหวังของเยาวชนในท้องถิ่น ผู้บริหารต้องเป็นหลัก โดยมีชุมชนร่วมกับแกนนำอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน

ผู้นำองค์การเปรียบเสมือนแม่ทัพที่ต้องวางยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ในฐานะผู้นำองค์การ

จะต้องเตรียมพร้อมในตนเองในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถทางวิชาการหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เนื่องจากหลักการบริการในยุคปัจจุบันเป็นการบริหารเพื่อให้ได้งานและน้ำใจของผู้ร่วมงานทำให้ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของผู้ตาม กำหนดผลงานทิศทางการปฏิบัติงานตลอดจนวัฒนธรรมองค์กรการ จึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารจะเป็นผู้เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ดังนั้นปัจจัยอีกประการที่สำคัญในการบริหารงานให้สำเร็จคือ “ภาวะผู้นำ”

การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นไปตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management หรือ SBM) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาตามโดยกำหนดให้มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในโรงเรียนโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม ได้ดำเนินการให้โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนำหลักการแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

ด้วยความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามระดับที่เปิดสอน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

4. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและยกระดับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม อยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและจำแนกตามระดับที่เปิดสอน แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามแนวคิดของแบสและอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1991; อ้างอิงมาจาก รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543 : 21) และ หลักของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา (2541 : 1-13) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 สถานภาพ แบ่งเป็น

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

1.1.2 ครู

1.2 ระดับที่เปิดสอน แบ่งเป็น

- 1.2.1 ช่วงชั้นที่ 1 - 2
- 1.2.2 ช่วงชั้นที่ 1 - 3
- 1.2.3 ช่วงชั้นที่ 3 - 4

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของแบสและอวอลิโอ (Bass & Avolio. 1991; อ้างอิงมาจาก รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2543: 21) แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นให้เกิดเชาวน์ปัญญา และด้านการคำนึงถึงเอกบุคค

2.2 ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยได้อาศัยองค์ประกอบการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุลภาวะผู้นำ หลักธรรมาภิบาล ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาและหลักการเสริมพลังอำนาจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6,441 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 499 คน และครู จำนวน 5,942 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2552 ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน และครู จำนวน 272 คน โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 80 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความร่วมมือมายังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนตามกำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าร้อยละ
- 1.2 ค่าเฉลี่ย
- 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ

- 2.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกขอแบบสอบถามรายข้อกับคะแนนรวม ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน
- 2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

3. สถิติใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบเอฟ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับที่เปิดสอน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู และจำแนกตามระดับที่เปิดสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ไว้ 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี และด้านการกระตุ้นให้เกิดเขาว์ปัญญา และแนวทางยกระดับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำด้านระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนา และด้านหลักการเสริมพลังอำนาจไว้ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยได้อภิปรายตามดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม แสดงให้ผู้ร่วมงานเห็นถึงความสามารถในการทำงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ร่วมงาน เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และเข้าใจตระหนักในภารกิจที่รับ เป็นบุคคลที่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ยกย่องนับถือและให้ความเชื่อถือ แก่ปัญหาของงานอย่างรอบคอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของคำนึ่ง ผุดผ่อง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของ

โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ได้รับนโยบายในการกระจายอำนาจโดยให้โรงเรียนตัดสินใจด้วยตนเองในด้านต่าง ๆ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจเพื่อความสะดวกคล่องตัว เป็นอิสระตรงตามความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุทธิ์ พลบุตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารและครูเห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูงกว่าครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความคิด หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ในการบริหารมากกว่าครู ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเปลี่ยนแปลงในการทำงาน การบริหารงานในโรงเรียนให้ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของโกเมธ พิมพ์บัวธรรม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 พบว่า ข้าราชการครูในระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามระดับที่เปิดสอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนทุกช่วงชั้นต่างให้ความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษารวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกิจ สาธุสัจย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ได้นำเอาหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา มีการจัดทำยุทธศาสตร์และจุดเน้นในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียนและครู และเกิดการตื่นตัวเพื่อแสวงหาความรู้ แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้รู้ทันสถานการณ์ในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลรัตน์ พลบุตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันและประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามระดับที่เปิดสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา มีจุดเน้นในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อแสวงหา แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้รู้ทันสถานการณ์ ไม่ว่าโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับช่วงชั้นใดก็ตาม ต้องพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพันธ์ ชัยชนะเจริญ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารในโรงเรียนใดมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในระดับมากก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลการ

บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิลรัตน์ พลบุตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น
2. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจเพื่อความสะดวกคล่องตัว เป็นอิสระตรงตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
2. ควรศึกษาและติดตามประเมินผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- โกเมธ พิมพ์เป้าธรรม. (2547). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต เลย : สถาบันราชภัฏเลย.
- คำนึ่ง ผุดผ่อง. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่ง

การเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่
พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยพันธ์ ชัยชนะเจริญ. (2549). การบริหารจัดการโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของ
ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

นิรุตดี พลบุตร. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการ
บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.

ศุภกิจ สานุสตัย. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับ
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร
มหาบัณฑิต เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

Bass, Bernard M. and Avolio, Bruce J. (1990). **Manual
for the Multifactor Leadership Questionnaire.**
Palo Alto, California ; Consulting Psychologists
Press.

Burns, J.M. (1978). **Leadership.** New York : Harper &
Publishers.

Brown, J. A. (1998). "An evaluation of the effect of
school-based management as perceived by
principal and school effectiveness as public
middle school," [CD-ROM]. Abstract From Pro
Quest : **Dissertation Abstracts Item : AAC**
9933792.

David, B. (1997). "Transformational leadership and
organizational learning: leader actions that
stimulate individual and group learning,"
Dissertation Abstracts International. 58(3).

Evans. (2000). **Site Based Management : A Case
Study of an Urban High School.** Columbia :
University Teadner College.

Jams, T.K. (1992). "The factors affecting in implementation
of site-based management and the Role of the
principal," **Dissertation Abstracts International.**
30(6), 1746-A.

Maquire Thomas Francis. (1994). "School – Based
Management : Conditions for Implementation,"
Dissertation Abstracts International.

Ridout, F.D. (1997). "School-based management for
small school in Newfoundland and Labrador,"
[CD-ROM]. Abstracts From Pro Quest-File:
Dissertation Abstracts Item : AACNN 1975.